

Uitvoeringsprogramma
Rotterdam
Vitale stad
2016-2020

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Rotterdam vitale stad	2
1.2	Opzet van dit programma	2
2	Gezond gewicht, bewegen, voeding en terugdringen Diabetes 2	4
2.1	Gezond gewicht en bewegen	4
2.2	Gezond gewicht en voeding	5
2.3	Terugdringen van Diabetes 2	6
3	Roken, alcohol en drugs	8
3.1	Roken	8
3.2	Alcohol en drugs	8
4	Psychische gezondheid	10
4.1	Bewustwording	10
4.2	Signalering, toeleiding naar preventie en toegang tot behandeling	10
4.3	Preventie en behandeling van depressie	11
5	Gezondheidsbescherming	12
5.1	Beginnende gehoorschade	12
5.2	Schonere lucht	12
5.3	Excellente uitvoering wettelijke basistaken	12
5.4	Regionaal Meldpunt Uitbraken Infectieziekten en Antibioticaresistentie	13
5.5	Binnenmilieu scholen en Omgevingswet	13
5.6	Speel- en ontmoetingsplekken, wijkgestuurd werken en groen-gezonde initiatieven	13
5.7	Seksuele gezondheid	14
5.8	Jeugdgezondheidszorg	14
6	E-publieke Gezondheid	16
6.1	Stimuleren e-health en thuishetchnologie	16
6.2	Digitale dienstverlening	16
6.3	Big data	17
7	Samenwerking gemeente en partners voor een integrale aanpak van publieke gezondheid	18
7.1	Handen ineen voor vitale Rotterdammers	18
7.2	Centrum voor Gezondheidsbevordering Rotterdam (CGR)	18
7.3	Samenwerking op kennis, beleid en uitvoering	19
8	Metten, weten, luisteren en bijstellen	20
8.1	Wetenschappelijke adviesraad en strategische kennisagenda	20
8.2	Vierjarig Onderzoeksprogramma	20
8.3	Luisteren en dialoog	20

1 Inleiding

1.1 Rotterdam vitale stad

Rotterdam wil een vitale stad zijn met gezonde burgers. De gemeente werkt aan een toename van de gezonde levensjaren van Rotterdammers.

Gezondheid en vitaliteit maken het Rotterdammers makkelijker om werk te vinden en te houden, talenten te ontwikkelen, kinderen op te voeden en naar elkaar om te kijken. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. De strategie daarbij is Rotterdammers te verleiden tot gezonde keuzen en initiatieven, *good practices* zichtbaar te maken, en partners te stimuleren bij te dragen aan de vitale stad.

De gemeente maakt Rotterdammers bewust van wat zij zelf kunnen doen aan hun gezondheid door kennis en informatie te delen, advies te geven, door Rotterdammers te verbinden aan gezonde initiatieven en ondersteuning te bieden waar dat nodig is. De gemeente gebruikt daarbij digitale vormen van ondersteuning en van sociale marketing om verschillende doelgroepen te bereiken. De gemeente voert actief het gesprek met de Rotterdammer en met partners over de acties uit dit uitvoeringsprogramma. Een eigentijdse website met daaraan gekoppelde social mediakanalen horen daarbij.

1.2 Opzet van dit programma

Het *Uitvoeringsprogramma Rotterdam Vitale stad 2016-2020* is een uitwerking van de acht doelen uit de *nota Publieke Gezondheid 2016 - 2020 Rotterdam Vitale stad* (gemeente Rotterdam, 2016; hierna *nota Rotterdam Vitale stad*).

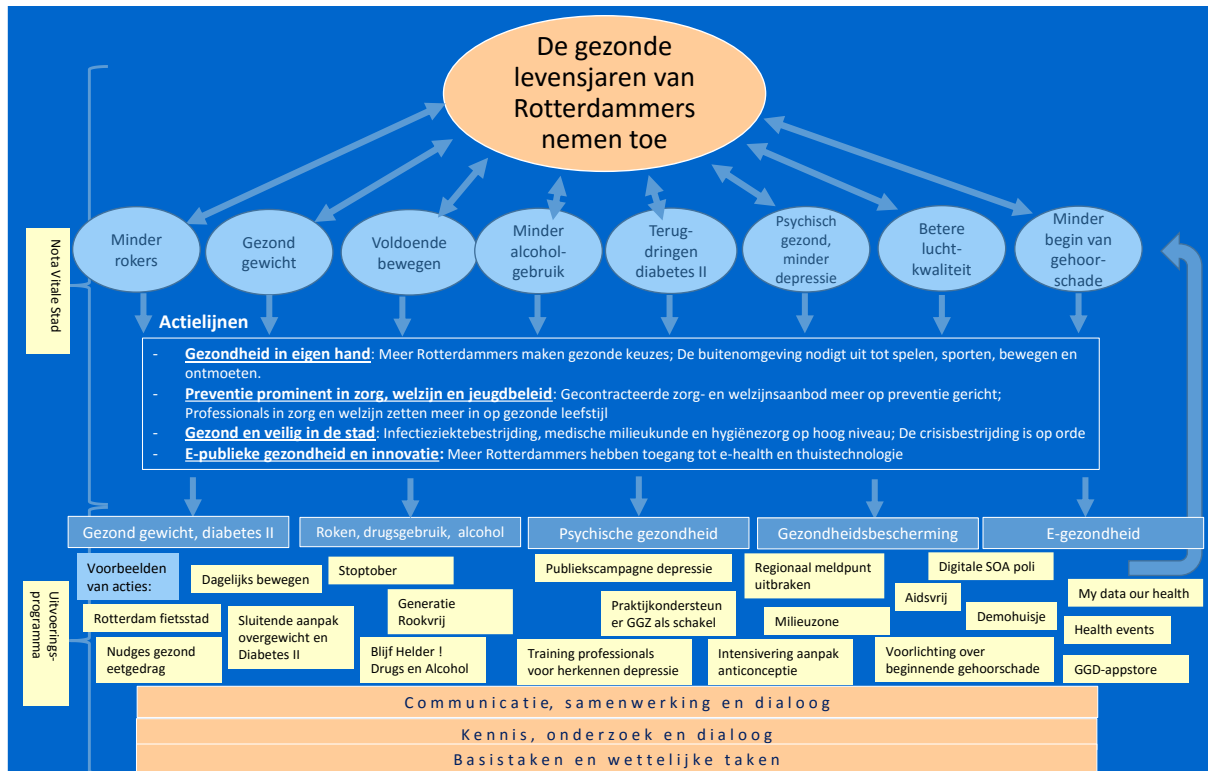
De overwegingen over gezondheidsaspecten en prioriteiten staan in de *nota Rotterdam Vitale stad*. In figuur 1 is te zien hoe de gemeente de doelen uit de *nota* omzet in acties.

In dit uitvoeringsprogramma staan de acties op de verschillende gezondheidsthema's die moeten leiden tot een gezonder en vitaler Rotterdam. Ook sluit deze *nota* aan op acties die voortkomen uit de *Sportnota 17+*, *Rotterdam Groeit* en de *nota Kom op naar Buiten!* We noemen met welke partners de gemeente aan de slag gaat of al is. Immers: op allerlei terreinen dragen Rotterdammers, professionals en organisaties al hard bij aan een gezonder en vitaler Rotterdam. Nieuwe partners zijn welkom: de gemeente daagt ze graag uit om bij te dragen aan een vitaal Rotterdam. Met de organisatie van de Werf Gezond 010 komen verschillende partners bij elkaar om tot langdurige

samenwerkingsallianties in de stad te komen. Doel is de komende vier jaar een duurzame beweging in de stad van partijen die vanzelfsprekend samenwerken aan een gezondheidsthema en overgaan tot concrete acties en projecten. De gemeente Rotterdam is hierin partner, facilitator, soms regisseur of opdrachtgever. Tijdens de eerste Werf Gezond 010 (januari 2017) hebben de gemeenten en de partners de *pledge Alles is Gezond ...* (onderdeel van het Nationaal Preventie Programma) getekend. Dit markeert de start van het regionetwerk Gezond 010.

In lijn met de *nota Rotterdam Vitale stad* ligt de focus op gezond gewicht, terugdringing van diabetes type 2 (hierna: DM2), psychische en seksuele gezondheid, minder roken en drugs- en alcoholgebruik. Ook zet de gemeente in op haar wettelijke beschermingstaken en werkt de gemeente aan een betere luchtkwaliteit en minder beginnende gehoorschade. Daarbij zet de gemeente waar mogelijk digitale mogelijkheden (*e-health*) in. Elk hoofdstuk kent een vergelijkbare structuur: in de inleiding is het thema gekoppeld aan de doelen van de *nota Rotterdam Vitale stad*. Dan volgen de geplande acties. Hoofdstuk 2 gaat in op gezond gewicht en het terugdringen van DM2. Vervolgens staan in hoofdstuk 3 de acties genoemd om het gebruik van tabak, drugs en alcohol terug te dringen. Hoofdstuk 4 gaat in op de maatregelen voor de psychische gezondheid van Rotterdammers en hoofdstuk 5 op gezondheidsbescherming. Hoofdstuk 6 beschrijft de maatregelen rondom e-publieke gezondheid. Hoofdstuk 7 gaat in op een aantal overkoepelende procesmaatregelen, waarmee de gemeente de beweging met de partners in gang willen zetten. Het laatste hoofdstuk is meten, weten, luisteren en bijstellen. Om te bepalen of de inzet ook daadwerkelijk het verschil maakt, of de gemeente de juiste dingen voor de stad doet, is er in dit hoofdstuk extra aandacht voor kennisverzameling, onderzoek en het gesprek met de Rotterdammer.

Het doel van dit uitvoeringsprogramma is als volgt. In 2020 zijn Rotterdammers aantoonbaar gezonder. Rotterdammers nemen vooral zelf het initiatief om gezonder en vitaler te worden. Waar nodig krijgen zij ondersteuning. Ook is er een brede gezondheidsbeweging in de stad en voelen partners zich medeverantwoordelijk voor een gezonde leefstijl van Rotterdammers. Jaarlijks laat de gemeente zien hoe het er met de acties van het uitvoeringsprogramma voor staat. Eind 2018 rapporteren we uitvoeriger in de vorm van een mid-term review.

Figuur 1: Van doelen uit de beleidsnota naar acties van het uitvoeringsprogramma

2 Gezond gewicht, bewegen, voeding en terugdringen Diabetes 2

In de nota Rotterdam Vitale stad heeft de gemeente de volgende doelen benoemd:

- Meer Rotterdammers hebben in 2020 een gezonder gewicht ten opzichte van de meting in 2012.
- Meer Rotterdammers bewegen in 2020 volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen ten opzichte van de meting in 2012.
- In 2020 is het aandeel mensen met Diabetes 2 (DM2) minimaal gelijk gebleven ten opzichte van de meting in 2012, waarbij rekening is gehouden met de vergrijzing.

Om Rotterdammers op gezonder gewicht te krijgen en DM2 terug te dringen, is een integrale aanpak nodig. Een buitenruimte die uitdaagt tot bewegen, kan bijdragen aan gezond gewicht en het risico op DM2 terugdringen. Als een huisarts signalen van beginnende DM2 oppikt en snel weet waar naartoe te verwijzen, helpt dit ook. De gemeente zet in op drie van de vier bepalende factoren van gezondheid¹ voor een zo groot mogelijke impact:

- Factor 1. De gemeente en partners zetten in op een toegankelijke, sluitende keten van preventie, welzijn en zorg.
- Factor 2. De gemeente en partners streven naar een omgeving die uitnodigt tot gezond eten en bewegen.
- Factor 3. De gemeente en partners bevorderen een gezonde leefstijl.

Met de Werf Gezond 010 over gezond gewicht (bewegen en voeding) en DM2 (januari 2017) is een begin gemaakt met een beweging, waarbij partners² elkaar weten te vinden en gezamenlijk optrekken. Het is zaak nu door te pakken op de positieve energie die is ontstaan:

- Rotterdammers zijn zich meer bewust van het belang van een gezond gewicht en hoe hun eigen leefstijl daartoe bijdraagt (factor 1). Daarbij is de insteek dat Rotterdammers de behoefte aan ondersteuning veelal zelf weten te vinden. Waar nodig signaleert de gemeente die ondersteuningsbehoefte en verwijst door.
- De buitenruimte nodigt uit tot gezond gedrag (factor 2).

- Een groot deel van de 225 Rotterdamse bedrijven met honderd medewerkers of meer, maakt werk van vitaliteit en gezondheid in hun bedrijf (factor 3).

2.1 Gezond gewicht en bewegen

In het verlengde van de Sportnota 2017+, formuleert de gemeente in de tweede helft van 2017 een plan van aanpak om bewegen in de dagelijkse routine te integreren: op de fiets naar het werk, vaker de trap nemen. De uitvoering van dit plan van aanpak start in het voorjaar van 2018. Met gerichte acties draagt de gemeente stadsbreed bij aan duurzame mobiliteit.

Acties

- Bij uitvoering van de Sportnota 2017+ komen onder andere de volgende acties aan bod:
 - De gemeente maakt 'bewegen en sport' vast onderdeel van de arbeidstoeliding van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het welzijnswerk begeleidt verzekerden van het Rotterdampakket (570 in 2017) die een tegenprestatie moeten leveren naar activiteiten voor een gezondere leefstijl (zie een uitgebreidere toelichting onder psychische gezondheid, 4.2). Bij gebleken succes krijgt dit voortzetting in 2018.
 - De gemeente spreekt met partners een aanpak af over preventie, welzijn en zorg. Het doel is Rotterdammers aan te zetten om in de directe woonomgeving gezondere keuzes te maken, zoals meer bewegen. De gemeente stimuleert de opleidingen voor onderwijs, welzijn, zorg en jeugdhulp om vanaf studiejaar 2018-2019 'meer bewegen' en een hogere sportdeelname op te nemen in het curriculum.
 - De gemeente maakt een sportief-recreatief netwerk van wandel-, fiets- en hardlooproutes. De routes krijgen betere verlichting en markering, en er komen ondersteunende voorzieningen, zoals watertappunten. De gemeente promoot deze routes. De gemeente begint in 2017 met een inventarisatie en de uitwerking van een strategie.

¹ Model van Lalonde: Naast fysieke en sociale omgeving, leefstijl en toegang tot zorg zijn biologische en genetische factoren van belang bij het ontstaan van ziekte. Biologische en genetische factoren kunnen bepalend zijn voor aanpak en keuze van de doelgroep.

² Werf gezond 010 is een platform van partners uit verschillende sectoren. De volgende partijen zijn inmiddels aangehaakt: Havenziekenhuis, Erasmus MC, RET, Verkeersonderneming, BVO's Feyenoord en Excelsior, het Topsportcentrum, Sportsupport, Groente en Fruithuis, LTO Glaskracht, Stichting

Innovatie Glastuinbouw Nederland, TNO, Medical Delta, VU, Erasmus University College, Hogere Agrarische School, Hogeschool Rotterdam, ECT, APM terminals, ACE Integraal Netwerk, Algemene Werkgeversvereniging Nederland, Oser, IZER, huisartsenopleiding, Zorg op Zuid, Gezondheidscentrum Zuidplein, VGZ, Zilveren Kruis, Fonds Achterstandwijken, Rabobank, Zorgimpuls, Fysio Holland, diverse sociaal ondernemers.

- Met het programma Lekker Fit! werkt de gemeente aan goed bewegingsonderwijs, gezonde voeding en gezonde keuzes voor jeugdigen.
- Maatregelen uit verschillende programma's die direct en indirect bijdragen aan een gezonder en vitaler Rotterdam. Een kleine greep:
 - In de visie Kom op naar buiten! is vastgelegd dat de gemeente bij technische vervangingsvragen van bijvoorbeeld speelplekken deze plekken meteen meer uitnodigend maakt om er te bewegen.
 - In de inrichting van de binnenstad maakt de gemeente 'sport en bewegen' meer zichtbaar. Er komen verrassende elementen die uitnodigen tot sporten en bewegen.
 - Om kinderen en jongeren gezond te laten opgroeien, versterkt de gemeente beschermende factoren en beperkt de gemeente de risicofactoren. Het Beleidskader Jeugd 2015-2020 Rotterdam Groeit kent een wetenschappelijk fundament en zet in op een beter perspectief van jeugdigen, gecombineerd met de beperking van de problematiek.
- De gemeente maakt van Rotterdam een aantrekkelijke fietsstad. De fiets is vertrouwd in Rotterdam; fietsen houdt Rotterdammers gezond, brengt ze samen en fietsen is bovendien duurzaam. Aansluitend op het Fietsplan 2016-2018 (Fietsen heeft voorrang) voert de gemeente de volgende acties uit:
 - De gemeente en de ANWB zamelen in 2017 samen fietsen in. Daarna knapt de gemeente samen met de ANWB en scholen tweehonderd fietsen op en deelt deze uit aan kinderen die in armoede leven. Bij succes volgt een voorstel voor structurele aanpak.
 - De gemeente heeft de ambitie om de gemeentelijke post per fiets te gaan distribueren.
 - De gemeente geeft als grote werkgever in Rotterdam het goede voorbeeld aan andere werkgevers door het gebruik van de fiets door de eigen medewerkers extra te stimuleren. De gemeente maakt in haar HR-beleid het gebruik van een leen- en ov-fiets makkelijker.
- De gemeente nodigt grote werkgevers, verbonden aan het regionetwerk Gezond 010, uit om een vitaliteits- of gezondheidsparagraaf onderdeel te maken van hun personeelsbeleid. De werkgevers onder hen met meer dan honderd werknemers delen hun ambitie op vitaliteit en op fysiek en psychisch gezonde werknemers. Een gezondheids- of vitaliteitsparagraaf als onderdeel van het personeelsbeleid zet veel Rotterdammers aan tot gezonder gedrag. De gemeente Rotterdam doet zelf een voorzet met het Programma Vitaliteit en Verzuim. Dit programma is gericht

op de eigen medewerkers. Vervolgens komen er voorbeeldparagrafen. Ook deelt de gemeente *good practices* met bedrijven, met de ambitie dat deze goede praktijkvoorbeelden zich als een olievlek verder verspreiden.

2.2 Gezond gewicht en voeding

Gezonde voeding staat volop in de belangstelling. Er is aandacht voor duurzaam en biologisch geproduceerde voeding. De vraag naar streekproducten en vegetarische en veganistische gerechten stijgt. Wereldwijde ontwikkelingen pleiten voor een integrale aanpak van voedsel-gerelateerde vraagstukken, zoals de stijgende vraag naar voedsel, de voedselverspilling, voeding-gerelateerde aandoeningen, schommelingen van voedselprijzen en dierenwelzijn. De onlangs afgesloten City Deal 'Voedsel op de Stedelijke agenda' markeert de omslag naar deze integrale benadering. De gemeente zet in op een meerjarig integraal Rotterdams voedselbeleid.

De gemeente werkt met partners aan een gezonder voedingsaanbod en op bewustwording en gedragsverandering. Met ingang van 2017 stimuleert de gemeente initiatieven voor een gezonder aanbod in kantines en op plekken waar Rotterdammers komen die 'uit' (zoals culturele en uitgaanslocaties) of onderweg zijn. Om gerichte interventies en campagnes te kunnen inzetten, maakt de gemeente een meer gedetailleerde indeling van doelgroepen volgens de vragen: wie eet wat, waarom, wanneer en met wie? Dat begint met de jeugd en hun opvoeders, en met Rotterdammers met overgewicht. De gemeente sluit aan op de kennis, inzichten en bereikte resultaten uit het programma Lekker Fit!

Speciale aandacht verdient de toenemende groep Rotterdamse ouderen. Gezonde voeding is zowel voor ouderen die thuis wonen, als voor hen die in zorginstellingen verblijven van essentieel belang. Uit onderzoek (Ziylan, 2016) blijkt dat het bij zorg- en welzijnsprofessionals ontbreekt aan structurele aandacht voor signalen van ondervoeding bij 65-plussers.

De gemeente richt zich op de volgende doelen:

- Rotterdammers zijn zich steeds meer bewust van het belang van gezonde voeding.
- Rotterdammers kiezen op meer momenten van de dag voor groenten³.
- Meer Rotterdammers drinken dagelijks water.

Acties

- De gemeente maakt de gezonde keuze buitenshuis mogelijk door:
 - een aanbodscan beschikbaar te stellen op plekken waar Rotterdammers dagelijks of

³ We zoeken naar indicatoren om de groenteconsumptie beter in beeld te krijgen.

vaak komen, zoals bedrijfs-, school-, of sportkantines. Er komt een trainingsaanbod voor kantinebeheerders op basis van de richtlijnen van het Voedingscentrum. In 2017 starten de beheerders van de eerste tien kantines. Op basis van de resultaten komt er een planning voor het vervolg.

- Met een experiment willen de gemeente en de verssector aantonen dat een gezonder aanbod rendabel kan zijn voor zowel de producent als de verkoper. Dit experiment bestaat uit een aanbod van gezonde, groenterijke snacks via tenminste drie verkooppunten onderweg of 'uit'. De verssector en de verkooppunten krijgen een stimulans om het aanbod uit te breiden naar een groot aantal locaties, zoals bioscopen, de dierentuin, stadions, indoor-speeltuinen, evenementlocaties en stations. De gemeente faciliteert dit initiatief van de HAS Hogeschool (agrarisch onderwijs) en het Centrum voor Gezondheidsbevordering Rotterdam. Dit initiatief start het tweede kwartaal van 2017. In het voorjaar van 2018 zijn naar verwachting de eerste resultaten beschikbaar.
- De gemeente heeft met de HAS Hogeschool en Koppert Cress afspraken gemaakt over het in kaart brengen van (de kwaliteit van) voeding en voedselbeleid in Rotterdamse zorginstellingen, met specifieke aandacht voor ouderen. Op basis daarvan wil de gemeente de dialoog met bestuurders aangaan. Dat sluit aan op een landelijke beweging geïnitieerd door het ministerie van VWS, om ouderen gezonder te laten eten.
- De gemeente stimuleert het gebruik van effectieve e-healthtoepassingen, bijvoorbeeld via de GGD AppStore.
- De gemeente Rotterdam koopt gezond in en geeft het goede voorbeeld door:
 - te verkennen hoe aanvullende afspraken zijn te maken met de cateraar van gemeentelijke kantines. als partner van de alliantie 'Stop kindermarketing ongezonde voeding' de mogelijkheid te onderzoeken om kindermarketing te stoppen via de vergunningverlening voor evenementen waar minimaal 25% van de bezoekers jonger is dan twaalf jaar.
- De gemeente agendeert het thema gezonde voeding en zet in op bewustwording in de stad door:
 - de succesvolle watercampagne van Lekker Fit! ook voor andere doelgroepen dan jeugd in te zetten;
 - lopende initiatieven zichtbaar te maken in de stad door gerichte communicatie, zoals

een documentairereeks over de initiatieven uit de Werf Gezond 010;

- samen met het Erasmus MC en Stichting Arts en Voeding in 2018 na te gaan hoe voedsel als prominent thema is op te nemen in het curriculum van de artsopleidingen.
- Een (tijdelijke) functionaris aan te stellen die onderzoekt welke inzet er nodig is om gezonde voeding bij ouderen in het algemeen en ondervoeding in het bijzonder, in de dagelijkse praktijk meer aandacht te geven. Om ook het handelingsperspectief bij professionals in het veld, zoals wijkverpleegkundigen, welzijnsmedewerkers, wijkteamleden maar ook mantelzorgers te vergroten, denkt de gemeente daarbij aan de ontwikkeling van een richtlijn met duidelijke stappen in signalering, taakverdeling en opvolging.

2.3 Terugdringen van Diabetes 2 (DM2)

De aanpak van DM2 heeft een driedelige kern: Rotterdammers zijn zich bewuster van de gevolgen van DM2⁴, er komt een betere signalering van Rotterdammers met een hoog risico op DM2 en zij krijgen een betere verwijzing naar preventief aanbod - voeding, beweging en sport - en eventueel naar welzijn en zorg. De gemeente werkt aan de volgende doelen⁵:

- De gemeente onderzoekt in 2018 de haalbaarheid van de doelstelling dat in 2020 de toename van DM2 in Rotterdam is gestopt.
- In 2020 kennen meer Rotterdammers de mogelijke gevolgen van DM2.
- In 2020 hebben meer Rotterdammers met een verwacht hoog risico op DM2 een diabetes- risicotest gedaan en advies gekregen.
- In 2020 zijn meer Rotterdammers met pre-diabetes of DM2 doorverwezen naar passend preventief aanbod of zorgaanbod.

Acties

De gemeente realiseert met partners een integrale aanpak rondom (ernstig) overgewicht en DM2. Met elkaar signaleren ze sneller de Rotterdammers met (ernstig) overgewicht en DM2. Ze voorzien gezamenlijk in een effectief preventie- en ondersteuningsaanbod.

De basis hiervoor is gelegd met de gemeentelijke programma's Gezond Gewicht en Lekker Fit! In de eerste helft van 2018 heeft de gemeente een beeld en plan van aanpak ontwikkeld voor deze integrale aanpak. Daartoe heeft de gemeente samengewerkt met het Ministerie van VWS, de zorgverzekeraars, het Centrum Gezond Gewicht (Erasmus MC, St. Franciscus en het Maasstad Ziekenhuis) en met

⁴ DM2 verhoogt op lange termijn het risico op slecht zien, zenuwpijn, hart- en vaatziekten, problemen met de voeten en op depressie.

⁵ De doelen zijn ten opzichte van het jaar 2012

partners die voorzien in preventief aanbod, welzijn en zorg.

Veel Rotterdammers vinden zelf hun weg naar leefstijlaanbod, ook online. Voor diegenen die begeleiding nodig hebben, zet de gemeente in op het volgende:

- in samenwerking met de eerstelijnszorg en zorgverzekeraars werkt de gemeente de rol van centrale zorgverlener uit. Deze fungeert als eerste aanspreekpunt voor Rotterdammers met (ernstig) overgewicht en DM2 voor de gehele behandeling, is een spin in het web en zorgt voor de naadloze aansluiting van alle ondersteuning en zorg met als doel duurzame gedragsverandering. De centrale zorgverlener leidt Rotterdammers vanuit de zorg naar aanbod in de wijk en andersom. Een centrale zorgverlener is van belang voor een sluitende integrale aanpak. De invulling en positionering van de centrale zorgverlener krijgt uitwerking in een plan van aanpak. Een mogelijk onderdeel van dat plan is het één ingang-principe wanneer de ondersteuning van Rotterdammers overgaat van het medische naar het sociale domein. De gemeente wil in 2018 starten in de gebieden Feijenoord en Delfshaven, in aansluiting op de al bestaande netwerken. Insteek is om deze aanpak bij bewezen succes vervolgens gefaseerd uit te voeren in de andere gebieden.
- Uitgangspunt is dat de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) een betaaltitel in de basiszorgverzekering wordt. Door middel van de vergoedbare prestatie (GLI-behandeling) in de zorgverzekering kan een deel van de doelgroep goede zorg krijgen. De integrale aanpak sorteert hierop voor. Rotterdamse professionals hanteren hierbij een eenduidige werkwijze: ze signaleren en verwijzen adequaat door naar het juiste aanbod: licht indien mogelijk en zwaar indien nodig.
- Voor Rotterdammers met (ernstig) overgewicht en DM2 inventariseert de gemeente of het bestaande ondersteuningsaanbod voldoende aanwezig en passend is.
- Het beweegaanbod per wijk is al in beeld. De gemeente breidt deze overzichten uit met het bredere ondersteuningsaanbod gericht op een gezonde leefstijl. Vervolgstep is dat Rotterdammers op de hoogte zijn van dit aanbod en hier actief gebruik van maken en dat professionals actief doorverwijzen, waar nodig.
- De gemeente start met zorgverzekeraar VGZ voor driehonderd Rotterdammers het programma Keer Diabetes Om^[1].

^[1] <http://keerdiabetesom.nl/> Keer Diabetes Om is een leefstijlinterventie waarbij deelnemers begeleiding krijgen bij het

veranderen van hun leefstijl met als doel de mate van diabetes 2 te verminderen en medicatie af te bouwen.

3 Roken, alcohol en drugs

In de nota 'Rotterdam Vitale stad' heeft de gemeente de volgende doelen opgenomen:

- In 2020 zijn er minder rokers, zowel onder jongeren als volwassenen in Rotterdam ten opzichte van respectievelijk 2015 en 2012.
- Afname van het gebruik van alcohol en drugs onder scholieren ten opzichte van 2013.
- Afname van het gebruik van alcohol en drugs onder risicogroepen jeugd en afname binnen risicosettings⁶ ten opzichte van 2013.

Voor de tabaksontmoediging sluit de gemeente aan op de landelijke beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie'.

3.1 Roken

De beweging naar een rookvrije generatie richt zich op het rookvrij maken van de omgeving waar kinderen en jongeren opgroeien, spelen en naar school gaan:

- Rookvrije zwangerschap
- Rookvrije kinderopvang, ook bij gastouders
- Rookvrije speeltuinen, kinderboerderijen
- Rookvrije sportverenigingen
- Rookvrij primair en voortgezet onderwijs
- Rookvrij thuis: ondersteuning stoppen met roken voor ouders met (kleine) kinderen

Acties

- De gemeente zet het partnerschap voort met de Alliantie Nederland Rookvrij.
- De partners uit het programma Stevige Start bevorderen dat zwangere vrouwen niet roken en bevorderen een rookvrije omgeving. Ze doen dat door gezondheidsvoorlichting te geven aan zwangere vrouwen en vrouwen met een kindwens, én aan de vaders.
- Aandacht voor handhaving van rookvrije kinderopvang, ook bij kinderopvang bij gastouders⁷.
- Rookvrije speeltuinen en kinderboerderijen door niet-roken per 1 januari 2018 op te nemen in de nieuwe beleidsregel voor subsidieverlening speeltuinverenigingen in Rotterdam. Kinderboerderijen hebben de wens geuit om rookvrij te worden. Het Longfonds neemt het initiatief om dit samen met de kinderboerderijen in gang te zetten.
- In samenwerking met de Stichting Rotterdam Sportsupport (SRS) en de Hartstichting stimuleert de gemeente sportverenigingen om sportvelden rookvrij te maken. De gemeente neemt het niet-roken beleid op in

de jaarlijkse vitaliteitsscan onder sportverenigingen⁸. De gemeente verkent of ze vanaf 2020 in de gebruikersovereenkomsten van sportterreinen het (gedeeltelijk) rookvrij maken van deze terreinen kan opnemen. De gemeente en SRS sluiten in 2017 aan op de landelijke mediacampagne van de Hartstichting voor rookvrije sportvelden.

- De gemeente roept via de nieuwsbrief 'Jeugd en Onderwijs 010' voor schoolleiders VO scholen op om pro actief de schoolpleinen rookvrij te maken, als opmaat naar de wettelijke verplichting van een rookvrij schoolplein in 2020. De gemeente brengt bij de scholen het ondersteuningsaanbod van het Longfonds en de landelijke aanpak Gezonde School actief onder de aandacht.
- De gemeente ondersteunt Rotterdammers die willen stoppen met roken door de jaarlijkse regionale acties in het kader van Stoptober⁹ voort te zetten, met de focus op ouders met jonge kinderen. Ook brengen we effectieve stopondersteuning onder de aandacht, zoals de stoppen met roken-apps uit de GGD Appstore.
- Indigo Preventie, Avant sanare en EMC/RCHP voeren van 2017 - 2019 het FNO-project 'Grip en Gezondheid' uit. Dit project beoogt 300 kwetsbare gezinnen in Rotterdam en Spijkenisse integraal te ondersteunen bij de aanpak van schulden, stress en roken, met als doel een betere psychische gezondheid. Bij gebleken kosteneffectiviteit bekijkt de gemeente de mogelijkheid om deze aanpak uit te breiden.

3.2 Alcohol en drugs

De aanpak van Drugs & Alcohol is gestoeld op het Beleidskader Jeugd 2015-2020 Rotterdam Groeit. Doel is dat jongeren en kinderen kansrijk, gezond en veilig en kunnen opgroeien. Rotterdam Groeit is gebouwd op een wetenschappelijk fundament van beschermende factoren en risicofactoren. Met het programma Blijf Helder! Drugs & Alcohol II (2014-2018) zet de gemeente in op preventie door een combinatie van voorlichting en educatie, beleid en regelgeving, en toezicht en handhaving. Daarbij is er een belangrijke rol voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ).

hierop handhaven. Daarnaast is het door de arbowetgeving niet toegestaan dat beroepskrachten roken op de werkplek (de kinderopvanglocatie).

⁸ Het predikaat Vitale Sportvereniging is een eis voor subsidie.

⁹ In de maand oktober niet roken, met behulp van online ondersteuning.

⁶ Jongeren op het praktijk- en speciaal onderwijs en op de eerste twee niveaus van de ROC's.

⁷ Bij de overige opvangvoorzieningen schrijft de wet Kinderopvang voor dat er een risico-inventarisatie gezondheid dient te zijn, waaraan maatregelen zijn gekoppeld om deze risico's te verminderen. Roken is zo'n gezondheidsrisico, waarop de opvangvoorziening maatregelen moet treffen. Indien hier niet aan is voldaan levert dit een overtreding. De gemeente kan

De uitvoering van het programma Drugs & Alcohol II verloopt voorspoedig. De resultaten over de periode 2014 – 2016 zijn positief.

Acties

- Omdat de politie in 2017 het blowverbod weer kan handhaven, besteedt de gemeente via het platform 'Denknajoh' extra aandacht aan blowen en de gevolgen van dit blowverbod, onder andere via een vlogger.
- De gemeente lanceert een screeningsapp waarmee professionals een korte test kunnen doen over het middelengebruik van een jongere. Bij een zorgelijke score kan de professional direct het contact leggen met YOUZ voor kortstondige en vroegtijdige hulp.
- Het onderwerp 'lachgas' krijgt extra aandacht.
- De gemeente continueert in 2017 de inzet van testaankopers om de naleving NIX18 op een beter niveau te krijgen. Deze naleving bij de verschillende branches brengt de gemeente in kaart door onafhankelijk onderzoek.

In de loop van 2017 komt er onderzoek of de gemeente de doelen van het programma haalt. De looptijd van het programma Drugs & Alcohol II is tot 2018. Een mogelijk nieuw programma stelt de gemeente op op basis van de evaluatie.

4 Psychische gezondheid

In Rotterdam komt depressie vaak voor en het aantal depressies neemt toe¹⁰. Psychische gezondheidsproblemen behoren tot de belangrijkste oorzaken van arbeidsverzuim. Depressie is niet alleen een zware last voor het individu maar ook voor de maatschappij als geheel.

De gemeente werkt aan de volgende doelen:

- meer jongeren hebben een betere sociaal-emotionele gezondheid in 2020 ten opzichte van 2015;
- de stijging van het aandeel Rotterdammers met een depressie is in 2020 afgevlakt.

De gemeente werkt met een samenhangende aanpak die uitgaat van bewustwording, vroege signalering, toeleiding en zorg.

4.1 Bewustwording

De gemeente wil de drempel verlagen om over depressie te praten en bereiken dat in 2020 minstens de helft van de Rotterdammers zich bewust is van het bestaan van depressie. Via een vraag in de omnibusenquête¹¹ volgt de gemeente of ze dit doel bereikt.

Acties

- Er komt een Rotterdamse depressiedeel. Begin 2017 sloten verschillende koepelorganisaties al een landelijke depressiedeel. Dit gebeurde op initiatief van het ministerie van VWS. De gemeente Rotterdam wil nu met Rotterdamse organisaties een dergelijke depressiedeel sluiten. Daartoe gaat de gemeente in 2018 het gesprek aan met verschillende partners. Doel is om tijdens de Werf Gezond 010 in 2019 te komen tot een deal over gezamenlijke inzet op depressie.
- De komende jaren komt er in Rotterdam een publiekscampagne voor depressiepreventie. Daarbij gebruikt de gemeente de landelijke VWS-campagne 'Omgaan met depressie'.

4.2 Signalering, toeleiding naar preventie en toegang tot behandeling

Klachten houden vaak verband met problemen op meerdere levensterreinen, zoals schulden, werkloosheid, beperkte opvoedvaardigheden. Een gelijktijdige behandeling van psychische klachten en een aanpak van problemen op andere levensgebieden geeft de meeste kans op een duurzame oplossing.

Acties

- De gemeente zet zich extra in voor mensen met een uitkering. Rotterdammers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben vaak gezondheidsproblemen, waaronder depressieklachten. Deze mensen kunnen hun tegenprestatie invullen door aan hun gezondheidsproblemen te werken. In 2017 werken ruim vijfhonderd Rotterdammers extra aan hun eigen gezondheid, van wie een aantal aan vermindering van depressieklachten. Zij verkleinen daarmee hun afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is geldig als tegenprestatie. De begeleiding is gefinancierd vanuit afspraken over Social Return On Investment in het contract met VGZ. Als dit succesvol blijkt, zetten de gemeente en VGZ deze aanpak in 2018 voort.
- Rotterdamse professionals krijgen training in signalering en bespreking van depressie en depressieve klachten, het opnemen van depressiepreventie in traject- en ondersteuningsplannen en in de verwijzing naar de huisarts of een preventief aanbod, mogelijk online. Daarom is er in de aanbestedingen welzijn en Wmo 2018-2021 aandacht voor depressiepreventie. Streven is dat aandacht voor depressie een vast onderdeel is in de deskundigheidsbevordering van professionals en dat deze aandacht onderdeel uitmaakt van de vakontwikkeling. Het gaat hierbij om professionals die in dienst zijn bij de gemeente of bij gecontracteerde partijen, bijvoorbeeld medewerkers van wijkteams en VraagWijzers, leerplichtambtenaren, werkpleinen, de Taskforce Tegenprestatie en welzijns- en Wmo-instellingen. Naast een trainingsaanbod, geven de beroepsorganisaties de e-learning module depressiepreventie aan huisartsen, CJG/consultatiebureaus, verloskundigen en medewerkers in de kraamzorg.
- Aandacht voor post-partumdepressie (depressie bij de moeder na de bevalling) is onderdeel van het gemeentelijk programma Stevige Start (2016-2020).
- Samen met zorgverzekeraar VGZ ontwikkelt de gemeente kansrijke interventies voor verbetering van werkwijzen en van samenwerking tussen het medische en sociale domein. Uitvoering van deze interventies moet leiden tot een betere kwaliteit van zorg en ondersteuning voor Rotterdammers met langdurige GGZ-problematiek. Zorgverzekeraar VGZ, de gemeente Den Haag en de gemeente Rotterdam hebben met onderzoeksbureau Instituut voor Publieke

¹⁰ 10% van de Rotterdammers van 19 jaar en ouder heeft een hoog risico op een depressie of angststoornis (K10 afkappunt 30 en hoger). Dat komt neer op bijna 50.000 Rotterdammers. Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016, GGD's, CBS en RIVM. In 2012 was dit nog 9,1%.

¹¹ De gemeente Rotterdam voert jaarlijks een Omnibusenquête uit onder 3.600 Rotterdammers van 16 jaar tot 85 jaar. Gezondheid, maar ook geluk zijn thema's binnen de enquête.

Waarden (IPW) de opdracht gegeven om vanuit GGZ-casuïstiek te zoeken naar mogelijkheden voor betere en slimmere zorg en ondersteuning die over de grenzen reikt van de zorgverzekeringswet en het sociale domein. De resultaten van dit onderzoek zijn na de zomer van 2017 bekend.

4.3 Preventie en behandeling van depressie

Acties

- De gemeente stimuleert het gebruik van effectieve e-health-interventies die te vinden zijn op www.snelbeterinjevel.nl of www.mentaalvitaal.nl of de app WellMom. Deze zijn bedoeld om de mentale veerkracht te vergroten en depressieve klachten bij zwangere en pas bevallen vrouwen te voorkomen en te verminderen.
- Vanuit Rotterdam Groeit zet de gemeente met bewezen effectieve interventies stevig in op sterkere sociaal-emotionele competenties van en daarmee ook een betere psychische gezondheid. Versterking van de sociaal-emotionele ontwikkeling van jeugdigen maakt deel uit van de programma's Stevige Start, Kansrijk Opgroeien en Drugs & Alcohol.
- Het Trimbos instituut doet onderzoek naar betere interventies voor laaggeletterde Rotterdammers.
- Per 1 januari 2017 kunnen Rotterdammers met het Rotterdampakket naar een groepstraining voor depressiepreventie. Afhankelijk van het gebruik, neemt de gemeente dit op in de nieuwe aanbesteding van het Rotterdampakket (na 2018).
- De gemeente zet vanuit de samenwerking met de zorgverzekeraars in op een heldere samenwerkingsstructuur tussen het sociale en het medische domein. Welzijnsprofessionals, VraagWijzer, CJG en wijkteams verwijzen Rotterdammers met beginnende depressieve klachten goed door naar huisarts/praktijkondersteuner GGZ en passende zorg en ondersteuning. (Zie 7.1).

5 Gezondheidsbescherming

De komende periode richt de gemeente zich met de gezondheidsbescherming op twee doelen: voorkoming van beginnende gehoorschade en bevordering van schone lucht. Daarnaast richt de gemeente zich onverminderd op een excellente uitvoering van reguliere en wettelijke taken. Realisatie van het een Regionaal Meldpunt Uitbraken infectieziekten en Antibioticaresistentie, een gezonde leefomgeving, seksuele gezondheid en Jeugdgezondheidszorg zijn taken die de GGD eveneens uitvoert voor de gezondheidsbescherming.

In de nota Rotterdam Vitale stad zijn de volgende doelen omschreven:

- In 2020 hebben minder jongeren en jongvolwassenen beginnende gehoorschade ten opzichte van de meting in 2015.
- In 2020 is de blootstelling aan elementair koolstof (roetdeeltjes) en aan stikstofdioxide (NO₂) in de lucht afgenomen ten opzichte van de meting in 2014.

5.1 Beginnende gehoorschade

Gehoorschade is een gezondheidsbedreiging die het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren in de weg staat. De gemeente werkt aan terugdringing van gehoorschade. De gemeente wil bereiken dat in 2020 minder dan 30% van de jongeren last heeft van het gehoor na het luisteren naar muziek via oortelefoontjes of koptelefoon. In 2020 moeten vergeleken met 2015 minder jongeren last van het gehoor hebben na bezoek van een plek met harde muziek. In 2015 was dat 52%.

Analoog aan het Actieplan Preventie Gehoorschade van de staatssecretaris van VWS (november 2015) geeft de Aanpak Gehoorschade (september 2016, gemeente Rotterdam) onderstaande maatregelen aan.

Acties

- De gemeente sluit vanaf 2018 aan bij landelijke voorlichting en bewustwording om kinderen, jongeren en ouders kennis en handvatten te bieden om zelf gehoorschade te voorkomen.
- De gemeente stimuleert organisatoren van evenementen om maatregelen te nemen die bezoekers beschermen tegen hoge geluidsniveaus.
- De gemeente brengt in beeld hoe vaak bij Rotterdamse kinderen en jongeren risicogedrag en gehoorschade voorkomen. De gemeente legt dit naast landelijke monitoring en onderzoek.

5.2 Schonere lucht

De gemeente wil bereiken dat in 2018 de roetuitstoot door het verkeer met 40% is afgenomen ten opzichte van 2014. Daarvoor zijn forse maatregelen nodig. De gemeente staat niet alleen in de aanpak; de afgelopen

periode is intensief met betrokken partijen gewerkt. De gemeente Rotterdam werkt aan schone lucht via een samenhangend maatregelenpakket. Naar verwachting is de doelstelling haalbaar. De acties komen uit de volgende programma's:

- Schone Lucht, voor een aantrekkelijk en gezond Rotterdam 2015-2018 (Koersnota).
- Slimme bereikbaarheid voor een gezonde, economisch sterke en aantrekkelijke stad (Stedelijk Verkeersplan Rotterdam - 2016).
- Fietsen heeft voorrang. (Fietsplan Rotterdam 2016-2018).

Acties

- De milieuzone is van kracht vanaf 2016 voor personen- en bestelauto's op diesel ouder dan 2001, op benzine ouder dan juli 1992 en vrachtauto's ouder dan 2005.
- De sloop- en premieregeling voor oude auto's is ingezet. Inmiddels is de premie al voor ruim vijfduizend auto's gegeven.
- De gemeente maakt een subsidieregeling waardoor eigenaren een bijdrage kunnen ontvangen voor het ombouwen van oude benzineauto's naar een Euro 1-niveau.
- De gemeente plaatst e-laadpalen om elektrisch vervoer te stimuleren.
- De gemeente verschoont het eigen wagenpark.
- De gemeente stimuleert het fietsgebruik door verbetering van fietsverbindingen en fietsparkeren. Zie ook Hoofdstuk 2.1.
- De gemeente maakt met de transportsector afspraken onder de noemer 'GreenDeal zero emission stadslogistiek 010'. Deze afspraken zijn bedoeld voor een emissievrije stadslogistiek in 2020. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de bevoorrading door elektrische voertuigen van winkels.

5.3 Excellente uitvoering wettelijke basistaken

In Rotterdam voert de GGD Rotterdam Rijnmond de publieke gezondheidstaken uit. De taken bestaan uit signalering van ongewenste situaties, advisering over risico's, voorlichting en onderzoek. De kwaliteit van de werkzaamheden blijft op niveau met ISO-certificering en audits. In de aanloop naar de audit heeft Lloyds in juni 2016 de processen geactualiseerd. De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) houdt toezicht op de veiligheid en de kwaliteit van publieke gezondheidszorg. De infectieziektebestrijding van GGD Rotterdam Rijnmond krijgt van de IGZ als één van de weinige het predicaat 'zeer goed'.

Actie

- De gemeente houdt de kwaliteit van haar werkzaamheden op niveau door te voldoen aan ISO-certificering en audits te houden.

5.4 Regionaal Meldpunt Uitbraken Infectieziekten en Antibioticaresistentie

De gemeente wil beter voorbereid zijn op uitbraken van infectieziekten, antibioticaresistentie (ABR) en van bijzonder resistent micro-organisme (BRMO). De gemeente wil uitbraken in zorginstellingen inzichtelijk maken en wil het aanmelden van uitbraken aanmoedigen.

Acties

- Het gereedkomen van een Meldpunt Uitbraken Infectieziekten. De webapplicatie, waar zorginstellingen en anderen uitbraken van infectieziekten kunnen melden, is 22 februari 2017 gepresenteerd. Zo kunnen zorginstellingen de juiste maatregelen nemen als een patiënt bijvoorbeeld vanuit een ziekenhuis naar een verpleeghuis komt.
- GGD gaat actief ABR tegen, door het Meldpunt te implementeren, te evalueren en te verbeteren, en te verspreiden naar de andere regio's.
- GGD en partners zetten op het terrein van BRMO onderzoek op naar het voorkomen van resistente bacteriën bij huisartspraktijken en verpleeghuizen, en naar infectiepreventie in verpleeghuizen.

5.5 Binnenmilieu scholen en Omgevingswet

De gemeente en schoolbesturen verhogen de kwaliteit van het binnenmilieu op scholen, onder andere met het programma van eisen voor Frisse scholen. De gemeente benut de kansen, die de nieuwe Omgevingswet biedt voor een gezonde leefomgeving voor Rotterdammers.

Acties

- De gemeente verhoogt de kwaliteit van het binnenmilieu door nieuwbouw en renovatie via het Integraal Huisvestingsplan.
- Advies, controlemetingen en belevingsonderzoek bij nieuwbouw en renovatie van scholen.
- De gemeente ondersteunt schoolbesturen bij het 'verfrissen' van tientallen niet-Frisse scholen.
- De gemeente ondersteunt schoolbesturen met een begeleidingstraject van een specialistisch adviesbureau bij het opstellen van een prestatiecontract met afspraken over binnenmilieu en energieverbruik (maximaal 14 scholen).
- De gemeente ondersteunt minimaal 20 basisscholen bij het borgen van een goede binnenmilieukwaliteit als voorbeeld voor de overige basisscholen in Rotterdam.
- Het onder de aandacht brengen van preventie en gezondheid bij de implementatie van de nieuwe Omgevingswet in Rotterdam.

5.6 Speel- en ontmoetingsplekken, wijkgestuurd werken en groen-gezonde initiatieven

De gemeente werkt aan een Rotterdamse buitenomgeving die uitnodigt tot spelen, sporten, bewegen en ontmoeten. Dat sluit aan bij de

wijkgerichte aanpak van Rotterdam Vitale stad (zie bijvoorbeeld de aanpak overgewicht, DM2) en op het wijkgestuurd werken wat de gemeente in de stad invoert. Voor gezondheid biedt dat de kans om inzet beter te richten op de behoefte op wijkniveau. Ook kan sprake zijn van een behoefte waarin nog niet is voorzien. Dat vraagt ruimte voor flexibiliteit in dit uitvoeringsprogramma.

In Rotterdam is grote gezondheidswinst te behalen door gezond gedrag te stimuleren en door verbetering van de luchtkwaliteit. Het is evident dat met de groene, natuurlijke leefomgeving in al haar facetten gezondheidswinst is te boeken. De doelstelling is: meer Rotterdammers dragen bij aan en maken gebruik van de groene omgeving om hun fysieke en mentale gezondheid of welbevinden te bevorderen.

Acties

- De 1.200 speel- en ontmoetingsplekken in Rotterdam maakt de gemeente bij onderhoud aantrekkelijker om te bewegen en elkaar te ontmoeten. De inrichting en programmering van die plekken stemt de gemeente af op de behoeftes van de omwonenden (Programma Kom op naar Buiten!).
- Groen op recept. Het Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid (IVN) heeft het concept "Groen op recept" ontwikkeld. De gemeente experimenteert hier nu mee, als onderdeel van de groene connectie, in Delfshaven bij een huisarts. Deze schrijft cliënten zo mogelijk voor om een deel van de groene route te wandelen of een groen initiatief te bezoeken en daar misschien uiteindelijk actief te worden als vrijwilliger. Na een positieve evaluatie is het voornemen dit in 2018 langzaam uit te breiden naar alle huisartsen en andere zorgprofessionals langs de route, en te gaan promoten onder de andere huisartsen.
- Groene initiatiefnemers en sociaal ondernemers zijn zichtbaar en krijgen publicitaire aandacht:
 - Alle initiatieven staan op de MAEX Rotterdam. In 2017 hebben alle groene en gezondheidsinitiatieven en sociaal ondernemers zich genoteerd aan de MAEX Rotterdam, de maatschappelijke beursvloer. Met hun profiel laten ze hun maatschappelijke waarde zien en tonen ze hun activiteiten, producten en diensten. Naast hun zichtbaarheid en waarde zijn ze ook vindbaar voor potentiële investeerders en samenwerkingspartners. Regelmatig levert de MAEX-organisatie een analyse van de data in de MAEX om de totale impact van de initiatieven te laten zien voor de gezondheid. De nulmeting vindt nog voor de zomer van 2017 plaats. In 2017 en 2018 ontwikkelt de MAEX Rotterdam een webshop waarin initiatiefnemers hun producten en diensten direct kunnen aanbieden en waarin potentiële klanten en gebruikers nog makkelijker gebruik van dit aanbod kunnen maken. Deze actie

maakt onderdeel uit van het Actieplan sociaal ondernemen.

- o Groen en gezond op de kaart. In 2018 realiseert de gemeente een stadsbrede kaart rondom groen & gezondheid, inclusief beweegplekken, groene speelplekken, kinderboerderijen en zo meer.

5.7 Seksuele gezondheid

Het streven van de gemeente is dat seksueel gedrag veilig is: geen infecties en geen onbedoelde zwangerschappen. Ook moet seksueel gedrag vrijwillig zijn: geen dwang, geen geweld, geen grensoverschrijdend gedrag. De GGD richt zich op het voorkomen en vroeg opsporen van soa's en van ongeplande en ongewenste zwangerschappen, en aan terugdringing van seksueel grensoverschrijdend gedrag, loverboyproblematiek, seksueel geweld en de strijd tegen aids.

Acties

- De gemeente past maatregelen toe voor veilig seksueel gedrag, onder meer door de motie L.P.M. Kleijn 'Lage drempel voor soa-onderzoek' uit te voeren. In dat kader voert de GGD van 1 mei tot 1 augustus 2017 de pilot zelftesten SOA-poli uit, voor 500 cliënten.
- De gemeente voert van 2017 – 2020 jaarlijks 500 gesprekken met kwetsbare vrouwen over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Ze bevordert de deskundigheid bij instellingen als Frontlijn, Antes, Middin, Humanitas, CJG en wijkteams over het voeren van gesprekken met cliënten over kinderwens en seksualiteit. De gemeente brengt tevens het programma 'Anticonceptie bij kwetsbare ouders' onder de aandacht bij huisartsen, verloskundigen, gynaecologen en GGZ-instellingen en maakt afspraken over snelle doorverwijzing en consultatie. De gemeente intensificeert de aanpak vanaf juli 2017 door op meer vindplaatsen van kwetsbare ouders te werken en verhoogt de formatieve inzet, dit met het oog op de aangenomen moties over anticonceptie. Daarnaast vergroot ze de rol van de zorgaanbieders, wijkteams en CJG. Indien nodig, vindt de gemeente de financiering hiervoor in maatwerkbudget en projectbudget.
- De GGD handhaaft spreekuren seksuele gezondheid en geeft voorlichting in 2017-2020 op de ROC's, met extra aandacht voor anticonceptie. De gemeente maakt samenwerkingsafspraken met het Rutgers Kenniscentrum Seksualiteit en gaat na hoe we de voorlichting over anticonceptie kunnen uitbreiden naar het mbo. De GGD wijst jongeren op de online soa-testwijzer Advieschat waar ze 24/7 toegang hebben tot betrouwbaar soa-testadvies.
- De gemeente voert de aanpak seksueel geweld 2017 uit in samenwerking met Veilig Thuis en het team SOA en Seksualiteit. Het Centrum Seksueel Geweld, gestart in 2016, voorziet in opvang en begeleiding van slachtoffers van seksueel geweld, in afstemming met politie, openbaar

ministerie, Erasmus MC (bij slachtoffers jonger dan 16 jaar), Forensische Artsen Rotterdam Rijnmond (FARR), Veilig Thuis en andere betrokken organisaties.

- De gemeente werkt aan 'Rotterdam aidsvrij' door onbehandelde hiv aan te pakken. Naar schatting zijn er 425 mensen in de regio Rotterdam Rijnmond besmet met hiv terwijl ze dat niet weten. Doelstelling is dat uiterlijk in 2020 de UNAIDS doelen zijn gehaald:
 - o meer dan 90% van de mensen met hiv is daar ook mee bekend;
 - o meer dan 90% van de mensen met hiv laat zich behandelen met medicijnen;
 - o bij minimaal 92% van de mensen die medicatie gebruiken is het virus onderdrukt.
- De gemeente publiceert in 2017 de resultaten van de enquête Seks onder je 25^e over seksualiteit in samenwerking met SOA Nederland voor bijstelling van het beleid seksuele gezondheid. De resultaten van de enquête krijgen een vertaling in beleid 2018-2020.

5.8 Jeugdgezondheidszorg

De doelen en maatregelen op gebied van jeugdgezondheidszorg realiseert de gemeente via het Beleidskader Jeugd 2015-2020 Rotterdam Groeit. Doel is dat jongeren en kinderen kansrijk, gezond en veilig en kunnen opgroeien. Rotterdam Groeit is gebouwd op een wetenschappelijk fundament van beschermende factoren en risicofactoren. De gemeente zet tegelijk in op een beter perspectief van jeugdigen en beperking van de problematiek. Daarbij is veel aandacht voor sterkere sociaalemotionele vaardigheden.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond is dé organisatie voor opvoeden en opgroeien en gezondheidsbevordering bij de jeugd. De focus van het CJG voor de komende jaren ligt op de rol in het wijknetwerk, naast vernieuwing van de jeugdgezondheidszorg.

Acties

- Het CJG gaat met een nieuw instrument werken voor geboorte-huisbezoek, zodat het CJG eerder risico's signaleert. Dit biedt de professionals, die betrokken zijn bij de geboortezorg, een routekaart voor preventie optreden.
- Het CJG wordt voor ouders en kinderen beter zichtbaar en bereikbaar. Een aantal voorbeelden hiervan zijn openstelling in de avond, huiskamerbijeenkomsten, thema- en voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders en jongeren over specifieke opvoedthema's, het digitaal ouderportaal en de online cursus puberchallenge. Daarbij werkt het CJG aan een betere overgang van jeugdhulp naar de zorg en ondersteuning die beschikbaar is voor volwassenen Rotterdammers.
- Het CJG gaat in samenwerking met Passend Primair Onderwijs (PPO), KOERS VO, servicepunt maatschappelijk werk en leerplicht, kinderen op de basisschool begeleiden bij

schoolziekteverzuim omdat preventieve en vroegtijdige begeleiding van deze groep schooluitval op latere leeftijd voorkomt.

- Het CJG geeft in contactmomenten met Rotterdammers al vanaf het eerste levensjaar informatie en advies over tandverzorging. Daarnaast bevat het groeiboekje, dat alle ouders krijgen, informatie over tandverzorging. Het CJG geeft advies en voorlichting over gezonde voeding, ook in relatie tot het gebit. Ten slotte inspecteert het CJG tijdens een deel van de contactmomenten het gebit en bij bijzonderheden geeft het CJG specifieke adviezen, of het CJG verwijst naar de tandarts. Dit is echter niet altijd toereikend om cariës te voorkomen¹². Daarom gaan CJG en gemeente met meerdere partners in gesprek om de preventie van cariës verder te verbeteren.

¹² Oorzaken zijn: kennistekort bij ouders, verkeerd voedingspatroon, onvoldoende tandverzorging en onvoldoende tandartsenzorg voor kinderen onder de 4 jaar.

6 E-publieke Gezondheid

Veel Rotterdammers gaan aan de slag met de nieuwe digitale mogelijkheden die ze tot hun beschikking hebben. Rotterdammers zoeken vaker gezondheidsinformatie op het internet, gebruiken technologie om langer zelfstandig te kunnen wonen, gebruiken hartslagmeter en stappenteller op de smartwatch of smartphone, en downloaden apps op het gebied van gezondheid.

Eén van de doelen van de nota Rotterdam Vitale stad is dat Rotterdammers toegang hebben tot e-health en thuishetchnologie en hier gebruik van maken.

Het stimuleren van het gebruik van e-health is geen doel op zichzelf, maar is juist een middel om gezondheidsdoelen te ondersteunen. In voorgaande hoofdstukken staan al maatregelen, waarbij de GGD e-healthtoepassingen toepast voor de gezondheid van Rotterdammers. Zo zijn er apps die helpen met stoppen met roken, en meer bewegen en gezonde voeding stimuleren. Ook heeft het Trimbos-instituut goede online-ondersteuning voor het herkennen van depressies. In dit hoofdstuk staan de maatregelen met een meer generiek karakter.

6.1 Stimuleren e-health en thuishetchnologie

De gemeente wil het gebruik van kwalitatief goede e-health en thuishetchnologie stimuleren. Dit vraagt om een ondernemerschap. Het programma Life Sciences & Health 010 geeft voor groot deel invulling aan deze ontwikkelingen, jaagt deze aan en stimuleert deze actief.

Acties

- Een strategie om e-healthtoepassingen te stimuleren, aansluitend op de landelijke opschalingscoalitie met het Platform voor de informatiesamenleving (ECP), VWS en andere gemeenten.
- In 2017 ontwikkelt de GGD AppStore verder en stimuleert het gebruik onder Rotterdammers en de professionals in Rotterdam. Het doel van de GGD AppStore is het bieden van een toegankelijk overzicht van betrouwbare e-publieke gezondheid toepassingen.
- Het actief inzetten van TOOS: een houten demonstratiehuisje met 20 eenvoudige technische hulpmiddelen die het gemakkelijker maken langer zelfstandig te blijven wonen. Van robotstofzuiger tot lampje onder je bed: allemaal om de hoek verkrijgbaar. Het huisje laat bewoners en professionals zien wat er kan en krijgt positieve reacties van Humanitas en Spirit 55+.
- Het Erasmus MC/TTO, Life Sciences & Health Consortium, Gemeente Rotterdam en ECE starten met de Life Science & Health Hub (LSH

Hub) in de Rotterdam Science Tower: de plek om een ondernemend antwoord te vinden op maatschappelijke vraagstukken. Het gaat om een fysieke locatie en programmering waarin Life Sciences & Health bedrijven, startups, kennisinstellingen, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, eindgebruikers en andere belanghebbenden elkaar ontmoeten, kennis uitwisselen en nieuwe ideeën ontwikkelen. In LSH Hub is ook een huiskamer van de toekomst voor professionals die laat zien welke technologische mogelijkheden er beschikbaar zijn.

- De gemeente Rotterdam organiseert al een aantal jaren het Netwerk Ontbijt Zorginnovatie. Inmiddels bezoeken veel lokale zorgondernemers en -organisaties uit de regio Rijnmond dit ontbijt. In komende jaren besteedt de gemeente tijdens de netwerkontbijten aandacht aan e-health en thuishetchnologie.
- Het organiseren van minimaal twee health-events in samenwerking met Medical Delta en TNO, gericht op kennisuitwisseling met en voor Rotterdammers. Bij een health-event leren mensen op een toegankelijke manier hoe leuk en eenvoudig het is om voor je eigen gezondheid te zorgen. Ze kunnen op een eenvoudige manier gegevens verzamelen over hun eigen gezondheid, Ondertussen testen ze diverse nieuwe gezondheidsapps en wearables en maken ze kennis met allerlei handige zorgdiensten en services. Het doel is ze te verleiden om met hun gezondheid aan de slag te gaan.
- Aanjagen en monitoren dat bij inkoop van Wmo en jeugdhulp medische innovatieve mogelijkheden van de informatie- en communicatietechnologie een rol spelen om de zorg te optimaliseren.

6.2 Dienstverlening

De gemeente stimuleert digitale dienstverlening die maakt dat burgers snel en gemakkelijk contact met de gemeente kunnen zoeken over hun gezondheid door het maken van een afspraak en het bieden van chatfuncties.

Acties

- Verbetering van de informatie en vindbaarheid, te beginnen bij de eigen websites:
 - Vernieuwing Soapoli.nl,
 - Vernieuwing GGD-website. Verbetering van Rotterdam.nl/zorgdichtbij, inclusief de zorgkaart Rotterdam¹³, betere de vindbaarheid en gemakkelijker indienen van formulieren.
- Waar mogelijk aansluiten bij landelijke initiatieven zoals jouwggd.nl.

¹³ zorgkaartrotterdam.nl is speciaal ontwikkeld voor Rotterdam. Met deze digitale kaart op internet kunnen Rotterdammers vinden waar in de buurt een gemeentelijk loket of een aan de

gemeente gelieerde instantie een bepaald type zorg verleent. Of het nu gaat om gezondheid, geld, onderdak, werk of opleiding.

- Realisatie van één digitaal portaal (applicatie) voor het meldpunt isolement en het meldpunt verwarde personen, waarbij de werkwijze zoveel mogelijk tot één signalerings- en meldingsaanpak harmoniseert. Hierdoor ervaren stedelijke partners en Rotterdammers één ingang en één werkwijze.

6.3 Big data

De gemeente wil het gebruik van de gegevens - bestaande datasets, open data of personal data - stimuleren voor herijking van beleid of terugkoppeling aan de Rotterdammer. Dat doet de gemeente door beter hergebruik van bestaande data. De gemeente gebruikt al datasets uit allerlei monitoren, zoals de jeugdmonitor, uitvoeringsmonitor Wmo, generatie R, concerndashboard. Doel is nieuwe inzichten op te doen en het gemeentelijk beleid waar nodig aan te passen. Via pilots en challenges bevordert de gemeente kennisontwikkeling en samenwerkingsverbanden.

Acties

- Pilot Mijn Data Onze Gezondheid; een samenwerkingsverband van Medical Delta (TU Delft, Erasmus MC en Leiden MC), TNO, Stichting Patiënt en Voeding en de gemeente als trekker gaat samen met de Rotterdammer een digitaal platform opzetten en benutten als een soort coöperatieve nutsvoorziening, waarbij de Rotterdammer eigenaar is van zijn gezondheidsdata en bepaalt wie wat met deze data mag doen.
- De gemeente stimuleert pilots, waaronder een aantal living labs die e-healthtoepassingen en robotica bevorderen, opschaling van Health-deals, landelijke innovatie projecten vanuit GGD GHOR Nederland.

7 Samenwerking gemeente en partners voor een integrale aanpak van publieke gezondheid

De gezondheid van Rotterdammers verbetert alleen als de gemeente samen met partners verschillende thema's tegelijk en integraal aanpakt. De gemeente start met de partners een beweging om elkaar te versterken. Niet alle samenwerkingsvormen laten zich goed vangen in één van de vijf voorgaande thema's. Dit hoofdstuk gaat in op samenwerkingsverbanden die door alle thema's heen gaan. Ten eerste gaat het om het samenwerken met zorgpartners en zorgverzekeraars. Ten tweede gaat het om oprichting van het Centrum voor Gezondheidsbevordering Rotterdam (CGR). Dat is een centrum waar men niet omheen kan als het gaat om kennis van gezondheid en gedrag in de stad en dat daadwerkelijk bijdraagt aan de gezondheid van Rotterdammers. De gemeente en de wetenschap werken hierbij in 2020 samen. Het laatste thema is de samenwerking met interne en externe partners bij een kennisagenda.

7.1 Handen ineen voor vitale Rotterdammers

Door inzet en acties van partners en gemeente te combineren, kunnen Rotterdammers gezondheidswinst boeken. Daarom jaagt de gemeente de samenwerking aan.

De komende jaren geven de gemeente, zorgpartners en zorgverzekeraars een verdere professionele invulling aan de schakelende en coachende rollen om welzijn en zorg aan elkaar te verbinden. De convenanten die Rotterdam met Zilveren Kruis en VGZ heeft afgesloten en het contract voor het Rotterdampakket zijn daarvoor de basis. In de bestekken voor de aanbesteding van de Wmo-arrangementen legt de gemeente de verbinding met gezondheid.

Samen met de zorgverzekeraars levert de gemeente inzet om de vitaliteit van Rotterdam te vergroten. Elk jaar stellen ze een gezamenlijke agenda op. De samenwerking tussen gemeente en zorgverzekeraars is vastgelegd in convenanten. Deze lopen tot eind 2017 en 2018. De gemeente Rotterdam wil die convenanten graag verlengen.

Acties

- Er is een regionale intentieverklaring ondertekend tussen vier zorgverzekeraars, Pharos¹⁴, de gemeente Rotterdam en regiogemeenten. Doel is de gezondheid te verbeteren van Rotterdammers en inwoners van Rijnmond met een lagere opleiding en lager inkomen, en dat te doen op een zinnige en betaalbare manier. Zo zullen de gezondheidsverschillen verminderen.
- Zorgverzekeraars en gemeente maken gezamenlijke inkoopafspraken over zorg en

ondersteuning voor ouderen, zorg en ondersteuning voor GGZ-patiënten en samenwerking met de eerstelijnszorg. Ook coachende en schakelende taken op het gebied van depressie, diabetes 2 en (ernstig) overgewicht zijn onderdeel van deze afspraken.

- Het concretiseren van de pledge Gezond 010, die ondertekend is op 26 januari 2017 als start van het regionetwerk van Alles is Gezondheid... Het programmabureau Alles is Gezondheid (onderdeel van het Nationaal Preventie Programma) ondersteunt het regionetwerk Gezond 010 actief, dit zorgt voor samenwerking op nationaal niveau.

7.2 Centrum voor Gezondheidsbevordering Rotterdam (CGR)

In de zomer van 2017 is het Centrum voor Gezondheidsbevordering Rotterdam actief. Het is een samenwerkingsverband van Erasmus University College en de gemeente Rotterdam. Het centrum start met het ontwikkelen, testen en inventariseren van kleine ingrepen in de omgeving (nudges). Nudges helpen Rotterdammers en professionals om de gezonde keuze makkelijk en vanzelfsprekend te maken. Nudges kunnen net het extra duwtje richting gezond gedrag geven. Een voorbeeld van een nudge is: in een kantine als eerste een gezonde salade aanbieden en pas aan het einde ongezonde gefrituurde snacks, zodat meer mensen vaker een gezonde keuze maken.

Het centrum geeft prioriteit aan nudges die bijdragen aan de doelstellingen van de nota Rotterdam Vitale stad. Het CGR ontwikkelt voor aanvragers binnen en buiten de gemeente nudges en test of ze effectief zijn. Zijn ze effectief en relatief goedkoop, dan geeft het centrum het advies om de interventie breed in te zetten. Zo verleidt de gemeente Rotterdammers tot gedragsverandering.

Van bestaande, werkzame nudges wil de gemeente meer weten. De nudge *'van kleine borden eet je minder'* werkt bijvoorbeeld sterker bij volwassenen dan bij kinderen. En deze nudge werkt minder sterk bij mensen die al ernstig overgewicht hebben en erg gefixeerd zijn op eten. Het gaat dus ook om de vraag: 'Wat werkt voor wie?'

Het CGR is gelinkt aan de Behavioural Insight Group Rotterdam (BIG-R). Dit team adviseert breed in de gemeentelijke organisatie over toepassing van sociaalpsychologische inzichten op gedragsgerichte uitdagingen voor de gemeente.

¹⁴ Expertisecentrum Gezondheidsverschillen

Acties

- Het CGR levert in 2017 twee en in 2018, 2019 en 2020 jaarlijks minimaal drie uitgeteste gedragsinterventies op. Het CGR start met een nudge die gericht is op het stoppen met roken en op een interventie voor groenterijke snacks voor mensen onderweg.
- Het centrum zet een kennisbank op gevuld met financiële en maatschappelijke kosten-batenanalyses van gedragsgerichte interventies/nudges. Ook start het centrum met een inventarisatie van reeds ontwikkelde en lopende interventies voor gezondheidsbevordering in Rotterdam.
- Het centrum levert kennisproducten in de vorm van workshops, trainingen en onderdelen van onderwijsprogramma's. Gedacht wordt aan samenwerking met huisartsgeneeskunde en de ontwikkeling van een TopClass Health Promotion. Ook gaat het om het geven van advies op maat.
- In 2020 presenteert het centrum haar resultaten in een symposium voor alle belanghebbenden.
- Het centrum werkt samen met het cluster Life Sciences & Health 010 en cluster Food van de gemeente. In 2017 organiseert het centrum een expertsessie Kennisvalorisatie die onder andere verkent wat de mogelijkheden voor het uitvoeren van extern gefinancierde opdrachten voor het centrum zijn.
- In 2020 geeft het centrum een advies over de optimale governancestructuur. Dat advies gaat tevens in op de financiële levensvatbaarheid van het centrum op basis van een uitgewerkt verdienmodel, inclusief organisatorische borging.

7.3 Samenwerking op kennis, beleid en uitvoering

De gemeente werkt samen met partners bij het ontwikkelen van kennis, beleid en uitvoering. Dit gebeurt binnen:

- De jaarlijkse organisatie van de Werf Gezond 010. Doel is de komende vier jaar een duurzame beweging in de stad van partijen die vanzelfsprekend samenwerken aan een gezondheidsthema en overgaan tot concrete acties en projecten. De gemeente Rotterdam is hierin partner, facilitator, soms regisseur of opdrachtgever. De eerste Werf Gezond 010 (januari 2017) ging over gezond gewicht. De volgende werven zullen gaan over andere actuele gezondheidsthema's, zoals fietsen of psychische gezondheid.
- Cephir, de Academische Werkplaats Publieke gezondheid waarin de gemeente en ErasmusMC werken aan de onderbouwing van het lokale

- beleid. De Cephir programmering staat ten dienste van de onderzoeksprogrammering bij de nota Rotterdam Vitale stad, met de uitvoering van:
 - jaarlijks twee kortlopende onderzoeken ter ondersteuning van dit Uitvoeringsplan,
 - 2-3 seminars over een thema uit dit Uitvoeringsprogramma, waarin de verbinding tussen beleid, wetenschappelijk onderzoek en praktijk is uitgewerkt,
 - halfjaarlijks overleg (directie PGW&Z en hoogleraar Maatschappelijke Gezondheidszorg ErasmusMC) over voortgang en kennisbasis van dit Uitvoeringsplan.
- Het Centrum voor Gezondheidsbevordering Rotterdam (CGR), met de ontwikkeling van kosteneffectieve interventies met een brede impact op gedrag (nudges).
- De context van de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet. De integrale benadering van de leefomgeving is één van de hoofdprincipes. De gemeente onderzoekt hoe kennis en gegevens over gezondheid, milieu en publieke ruimte samen zijn te brengen in een integraal afwegingskader. Hierin werkt de gemeente samen met de Regionale Milieudienst DCMR en de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond.
- De gemeente werkt samen met andere partijen waarmee ze kennis genereert. Dat zijn onder meer de Hogeschool Rotterdam, de Veldacademie, Regionale Ondersteuningsstructuur voor de eerstelijnszorg Zorgimpuls en zorgverzekeraars. Zo financiert de gemeente met zorgverzekeraar Zilveren Kruis een onderzoek naar de vraag of de zorg en ondersteuning in vijf wijken in Rotterdam passend en integraal zijn. De afdeling IBMG van de Erasmus Universiteit Rotterdam voert het onderzoek uit.
- Deelname in kenniswerkplaats Data Alliantie Rotterdam Erasmus(DARE). Dit richt zich op een concrete samenwerking met de kennisinstellingen door gebruik te maken van de toevloed van data en met focus op het sociale domein.

Acties

- De uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek binnen de samenwerkingsvormen maakt de gemeente bekend en waar wenselijk past de gemeente de uitkomsten toe.

8 Meten, weten, luisteren en bijstellen

De gemeente doet verslag van de realisatie van de ambities en doelen van de Nota Rotterdam Vitale stad. Het gaat om de stand van zaken op het gebied van gezondheid in Rotterdam en om de impact van het beleid: welke acties bereiken de Rotterdammers en welke gezondheidswinst boeken we?

In 2020 presenteert de gemeente de resultaten van dit uitvoeringsprogramma. Tussentijds inzicht in de voortgang en resultaten verschaft de gemeente in de midterm-evaluatie eind 2018. Zo kan de gemeente bijsturen, eventuele aanpassingen onderbouwen en krijgt de gemeenteraad zicht op de voortgang van voorgenomen acties.

Het onderzoeksprogramma legt een gedegen en dynamische kennisbasis. De presentatie van bereikte resultaten en 'nieuw' opgeleverde data is een standaard onderdeel van de communicatie rondom dit uitvoeringsprogramma.

8.1 Wetenschappelijke adviesraad en strategische kennisagenda

De gemeente stelt een wetenschappelijke adviesraad in. Deze adviseert over de kennisbasis die nodig is om te kunnen sturen op complexe gezondheidsonderwerpen van nu en de nabije toekomst. Het resultaat is een strategische kennisagenda voor de langere termijn. Daarnaast bekijkt de adviesraad of het onderzoeksprogramma bij de nota Rotterdam Vitale stad (zie paragraaf 8.2) volledig en adequaat is.

De eerste vergadering van de adviesraad is op 21 juni 2017. Vervolgens komt de adviesraad twee maal per jaar bijeen. In de raad hebben experts zitting op het gebied van:

- leefstijl (RIVM, Erasmus Universiteit en Universiteit van Maastricht)
- gedragsverandering en nudges (Erasmus Universiteit, Gedragswetenschappen)
- maatschappelijke gezondheidszorg (Erasmus Universiteit, afdeling Maatschappelijke GezondheidsZorg)
- positieve gezondheid
- complexe veranderingen (Erasmus Universiteit, afdeling Bestuurskunde)
- Healthy Urban Living (RIVM, Universiteit van Utrecht, afdeling geo-sciences)

Acties

- Een wetenschappelijke adviesraad is in functie en heeft in 2017 een advies uitgebracht over het onderzoeksprogramma bij de nota Rotterdam Vitale stad.
- In 2018 brengt de wetenschappelijke adviesraad een advies uit over de invulling van een strategische kennisagenda. Deze agenda bevat trends die zij voor de grote stad voorziet, de

impact ervan op gezondheid en de implicaties voor monitoring en kennisontwikkeling.

8.2 Vierjarig Onderzoeksprogramma

De gemeente stelt een onderzoeksprogramma bij de nota Rotterdam Vitale stad op. Het is in 2017 gereed en bestaat uit de onderdelen:

- beschrijving van de thema's die de focus vormen van het onderzoek.
- lopend en voorgenomen onderzoek, zowel op het niveau van de nota Rotterdam Vitale stad als geheel, als op het niveau van de acties van dit uitvoeringsprogramma.
- acties voor toepassing van de kennis, zodat deze niet 'op de plank blijft liggen'.

Het programma krijgt jaarlijks een actualisatie en biedt ruimte voor nieuwe inzichten.

Acties

- In mei 2017 maakt de gemeente de resultaten van de gezondheidsmonitor 2016 voor iedereen toegankelijk.
- In het vierde kwartaal 2017 stelt de gemeente het onderzoeksprogramma 2017-2020 vast. De gemeente brengt in kaart welk onderzoek nodig is voor de 0-meting. De gemeente zet onderzoek uit naar nog ontbrekende data of verdiepend onderzoek.
- De jaarlijkse voortgangsrapportages en de midtermrapportage bevatten de meest recente gegevens.
- In 2020 levert de gemeente gegevens op voor de eindrapportage.

8.3 Luisteren en dialoog

Het gesprek met Rotterdammers over gezondheid en vitaliteit is een structureel onderdeel van het Uitvoeringsplan. De gemeente luistert naar wat er leeft onder Rotterdammers. Waar maken mensen zich zorgen over, wat motiveert hen, waaraan ergeren zij zich en wat drijft hen? Deze kennis zet de gemeente in bij het ontwikkelen en toetsen van de acties uit dit plan.

Acties

- Jaarlijks raadpleegt de gemeente de Brede Raad 010 over een aantal specifieke gezondheidsonderwerpen. De gemeente legt voor de mid-termevaluatie een aantal gerichte vragen voor aan het Burgerpanel en raadpleegt de Jongerenraad.
- De gemeente benut online-contact met Rotterdammers, jong en oud, door hen via sociale media/e-health uit te nodigen tot gesprek, vragen uit te zetten via het digitale e-panel (bereik: 5000 Rotterdammers) en analyse van vragen en klachten via www.rotterdam.nl.

- Jaarlijks houdt de gemeente vier maal vier dialoogtafels met burgers, met als onderwerp 'Mijn zorg'. Deze dialoogtafels komen in verschillende gebieden van Rotterdam en de organisatie 'Dag van de dialoog' voert de dialoogtafels uit. Het bereik is honderd deelnemers per jaar.
- De gemeente benut de informatie die ze ophaalt tijdens de huisbezoeken aan Rotterdammers van 75 jaar of ouder.
- De gemeente promoot en haalt informatie op van burgers over gezondheid via het programma 'verhaal van de stad'.

juni 2017

